<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER</u>: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

શિવ ડેવલપર્સ તેના ભાગીદાર સુનિલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી દ્વારા

વિ.

અક્ષય ડેવલપર્સ અને અન્ય

(દીવાની અપીલ નંબર ૭૮૫/૨૦૨૨)

૩૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨

[દિનેશ મહેશ્વરી અને વિક્રમ નાથ, ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ]

ભાગીદારી અધિનિયમ, ૧૯૩૨–કલમ ૬૯ (૨)–જ્યારે આકર્ષાય નહીં ત્યારે–હેઠળ પ્રતિબંધઃકલમ ૬૯ (૨) ની મર્યાદાને આકર્ષવા માટે, પ્રશ્નમાં રહેલો કરાર પેઢી દ્વારા તૃતીય–પક્ષ પ્રતિવાદી સાથે કરવામાં આવેલો હોવો જોઈએ અને વાદી પેઢી દ્વારા તેના વ્યવસાયિક વ્યવહારો દરમિયાન દાખલ કરવામાં આવેલો પણ હોવો જોઈએ–કલમ ૬૯ (૨) નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને અવરોધે છે, જો તે વૈધાનિક અધિકાર અથવા સામાન્ય કાયદાના અધિકારના અમલીકરણ માટે હોય–વર્તમાન કિસ્સામાં, પ્રશ્નમાં રહેલો વ્યવહાર

અપીલકર્તા–વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હતો, જે તેના વ્યવસાય દરમિયાન નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી હતી (i. એટલે કે, મકાન નિર્માણનું), અને તે દાવાની મિલકતમાં પેઢીના હિસ્સાના વેચાણનો સ્વતંત્ર વ્યવહાર હતો, હરીફ પ્રતિવાદીઓને–આમ, કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ ઉપરોક્ત વેચાણ વ્યવહારના સંબંધમાં આકર્ષિત થતો નથી–વધુમાં, વિષય દાવો કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારના અમલીકરણ માટેનો હોવાનું કહી શકાય નહીં, પરંતુ વિષય દાવો સ્પષ્ટપણે તે છે જ્યાં વાદી છેતરપિંડી અને ખોટી રજૂઆતના આક્ષેપો સાથે સામાન્ય કાયદાકીય ઉપાયો માંગે છે તેમજ ચોક્કસ રાહત અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં મનાઈ હુકમ અને ઘોષણાના વૈધાનિક અધિકારો પણ માંગે છે. મિલકત હસ્તાંતરણ અધિનિયમ, ૧૮૮૨ (વેચાણની વિચારણા કરવાની જરૂર હોવાનો આક્ષેપ કરતી વખતે)–તેથી, કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ વર્તમાન કેસને લાગુ પડતો નથી–ટ્રાયલ કોર્ટે કેસની હકીકતોની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી અને હરીફ પ્રતિંવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી પાયાવિહોણી અરજીને નકારી કાઢી–હાઈકોર્ટના વિવાદિત આદેશને રદ કર્યો–ટ્રાયલ કોર્ટ કાયદા અનુસાર દાવાની સુનાવણી સાથે આગળ વધશે–વિશિષ્ટ રાહત અધિનિયમ, ૧૯૬૩–સંપત્તિ હસ્તાંતરણ અધિનિયમ, ૧૮૮૨.

ઉમેશ ગોયલ વિ. હિમાચલ પ્રદેશ કો–ઓપરેટિવ ગ્રુપ હાઉસિંગ સોસાયટી લિમિટેડ:(૨૦૧૬) ૧૧ એસસીસી ૩૧૩:[૨૦૧૬] ૬ એસસીઆર ૭૦૩; ફારૂક વિ. સંધ્યા એન્થ્રેપર કુરીશિંગલ અને અન્ય. (૨૦૧૮) ૧૨ એસ. સી. સી. ૫૮૦–લાગુ પડતા નથી.

હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા અને અન્ન વિ.આનંદ કુમાર દીપક કુમાર અને અનર:(૨૦૦૦) ૩ એસસીસી ૨૫૦:[૨૦૦૦] ૧ એસસીઆર ૧૨૪૭; રાપ્ટાકોસ બ્રેટ એન્ડ કંપની લિમિટેડ વિ.ગણેશ સંપત્તિ (૧૯૯૮) ૭ એસસીસી ૧૮૪:[૧૯૯૮] ૧ પૂરક.એસસીઆર ૪૮૫; પુરુષોત્તમ અને એન. આર. વી.શિવરાજ ફાઈન આર્ટ લિથો વર્ક્સ અને ઓઆરએસ. (૨૦૦૭) ૧૫ એસસીસી ૫૮:[૨૦૦૬] ૮ પૂરક.એસસીઆર ૫૨૪–તેના પર આધાર રાખ્યો હતો.

<u>કેસ લૉ સંદર્ભ</u>

[૨૦૧૬] ૬ એસસીઆર ૭૦૩	લાગુ ન કરી શકાય તેવી	પરિચ્છેદ ૧૨.૧
(૨૦૧૮) ૧૨ એસસીસી ૫૮૦	લાગુ ન કરી શકાય તેવી	પરિચ્છેદ ૧૨.૧

[૨૦૦૦] ૧ એસસીઆર પર આધાર રાખે છે પેરા ૧૧

૧૨૪૭

[૧૯૯૮] ૧ પર આધાર રાખે છે પરિચ્છેદ ૧૫

પૂરક.એસસીઆર ૪૮૫

[૨૦૦૬] ૮ પર આધાર રાખે છે પરિચ્છેદ ૯.૩

પૂરક.એસસીઆર ૫૨૪

દીવાની અપીલીય હકૂમત

દીવાની અપીલ નંબર ૭૮૫/૨૦૨૨

૨૦૧૭ની સિવિલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નંબર ૨૪૧માં અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત હાઈકોર્ટના ૧૫.૦૨.૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સુશ્રી શ્રેયા જૈન, ગૌરવ તંવર, સચિન મિત્તલ, અપીલકર્તાના વકીલો.

કુથિન જોશી, રાજેશ મહાલે, પૂર્વિશ જીતેન્દ્ર મલકન, જીતેન્દ્ર મલકન, સુશ્રી ધરિતા પી. મલકન, સુશ્રી દીપા ગોરસિયા, આલોક કુમાર, સુશ્રી નંદિની છાબરા, સુશ્રી ભાવના સરકાર, પ્રતિવાદીઓ માટે વકીલો.

અદાલતનો ચુકાદો દિનેશ મહેશ્વરી, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

સંબંધિત તથ્યાત્મક માળખું અને પૂર્વભૂમિકા.....૨

દાવા અરજીને નકારી કાઢવાની અરજી:ટ્રાયલ કોર્ટ અને ઉચ્ચ કોર્ટના જુદા જુદા મંતવ્યો.....૬

હરીફ રજૂઆતો.....૧૨

૧૯૩૨ના અધિનિયમની કલમ ૬૯ અને સંબંધિત સિદ્ધાંતો.....૧૫

વિષયગત દાવા પર સંબંધિત સિદ્ધાંતોનો અમલ.....૨૧

નિષ્કર્ષ.....૨૩

પરવાનગી આપવામાં આવી.

૨. આ અપીલ, ઘોષણા અને મનાઈ હુકમ માટેના દાવાના વાદી દ્વારા, ૨૦૧૭ની સિવિલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નંબર ૨૪૧માં ગુજરાત હાઈકોર્ટ[1] દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૫.૦૨.૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં હાઈ કોર્ટે હરીફ પ્રતિવાદીઓ (પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ અહીં) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી પુનરાવર્તન અરજીને મંજૂરી આપી છે અને સ્પેશિયલ સિવિલ સ્યુટ નંબર ૩૩૩/૨૦૧૫ માં વડોદરાના ૯મા એડિશનલ

1 . ટૂંકમાં, 'ઉચ્ચ ન્યાયાલય'

સિનિયર સિવિલ જજ[2] દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ૦૭.૦૪.૨૦૧૭ ના આદેશને ઉલટાવી દીધો છે.

૨.૧. ૦૭.૦૪.૨૦૧૭ ના ઉપરોક્ત આદેશ દ્વારા, ટ્રાયલ કોર્ટે ભારતીય ભાગીદારી અધિનિયમ, ૧૯૩૨[3] ની કલમ ૬૯ સાથે વાંચેલા આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી), આદેશ XXX નિયમો ૧ અને ૨ અને સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮[4] ની કલમ ૧૫૧ હેઠળ હરીફ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી અરજીને આ આધાર પર નકારી કાઢી હતી કે નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી દ્વારા અને તેના વતી દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો.ટ્રાયલ કોર્ટે અનિવાર્યપણે એવું માન્યું હતું કે, પ્રશ્નમાં વેચાણ દસ્તાવેજની માન્યતાને લગતા તેના વિષય પર, કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ આ દાવાની વિરુદ્ધ કાર્યરત નથી.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે આ બાબતે વિપરીત દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે અને એવું માન્યું છે કે વાદી, નોંધણી વગરની પેઢી હોવાથી, ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) ની શરતોમાં કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારને લાગુ કરવા માટે પ્રતિબંધિત કરવામાં આવશે.

---

2 . ટૂંકમાં, 'ટ્રાયલ કોર્ટ'

3 . ટૂંકમાં, '૧૯૩૨નો કાયદો'

4 . ટૂંકમાં 'કોડ'

૩. અમે તથ્યાત્મક મેટ્રિક્સ અને મામલાના પૃષ્ઠભૂમિ પાસાઓની નોંધ લઈ શકીએ છીએ, જે આ બાબતમાં નિર્ણય લેવાના પ્રશ્ન માટે અત્યાર સુધી સુસંગત છે, એટલે કે, નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી દ્વારા દાખલ કરાયેલ વિષય દાવો, ૧૯૩૨ ના અધિનિયમની કલમ ૬૯ (૨) દ્વારા બનાવવામાં આવેલી બાર દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે કે કેમ?

સંબંધિત તથ્યાત્મક મેટ્રિક્સ અને પૃષ્ઠભૂમિ

૪. વિષયની યોગ્ય સમજણ માટે, દલીલો અને રજૂઆતો પર વિસ્તૃત થતાં પહેલાં સંબંધિત પક્ષોની સ્થિતિની નોંધ લેવી યોગ્ય રહેશે.

૪.૧.અહીં અપીલકર્તા "શિવ ડેવલપર્સ" નામની નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી છે.એવું કહેવામાં આવે છે કે આ પેઢી ઇમારતોના નિર્માણના વ્યવસાયમાં સંકળાયેલી છે અને તેમાં શ્રી સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી અને શ્રી જિગ્નેશ કનુભાઈ દેસાઈ નામના બે સમાન ભાગીદારોનો સમાવેશ થાય છે.શ્રી સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરીને આ પેઢીના 'વહીવટકર્તા' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે અને તેમણે પેઢી વતી દાવો દાખલ કર્યો છે.

૪.૨.વાદી–અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં, "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" નામની ભાગીદારી પેઢીને પ્રતિવાદી નંબર ૧ (અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૧) તરીકે રજૂ કરવામાં આવી છે, જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ થી ૪ એટલે કે, દિનેશભાઈ ભાઇલાલ ભાઈ પટેલ, અર્જુનસિંહ નારાયણસિંહ રાજપૂત અને રણજીતસિંહ નારાયણસિંહ રાજપૂત (અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪) ને પ્રતિવાદી નંબર ૧ પેઢીના ભાગીદાર તરીકે તેમની ક્ષમતામાં જોડવામાં આવ્યા છે.હવે પછી નોંધવામાં આવશે તેમ, "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" ના નામે આ પેઢીની રચના, જેમાં સહભાગી તરીકે ઉક્ત વ્યક્તિઓ છે, તે પોતે જ વાદી–અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં વિવાદનો વિષય છે.વડોદરા મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનર અને નગર વિકાસ અધિકારીને પણ દાવામાં પ્રતિવાદી નંબર ૫ અને ૬ તરીકે જોડવામાં આવ્યા છે પરંતુ તેઓ આ અપીલના વિષયના સંબંધમાં હરીફ પક્ષો નથી.

૫. હવે, આપણે ફરિયાદીના દાવામાંથી બહાર આવતા અપીલકર્તાના કેસના સંબંધિત પાસાઓનો ટૂંકમાં ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ.

૫.૧.વાદી–અપીલકર્તાએ એવો દાવો કર્યો છે કે ૨૬.૧૧.૨૦૧૩ પર, અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩એ નોંધાયેલા વેચાણ દસ્તાવેજ દ્વારા ૨૩૨.૮૧ ચોરસ મીટરની વિસ્તૃત મિલકત[5] ખરીદી હતી, જેમાં ટીકા નંબર

5 . ત્યારબાદ તેને 'દાવાવાળી મિલકત' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

૫/૩, સિટી સર્વે નંબર ૧૦૪,૧૦૫,૧૩૨,૧૦૬/A, સિટી સર્વે વિભાગ–B માં, જે કલાલ પીઠ રોડ, હુજરતપાગા, પેટા–જિલ્લા વડોદરા પર સ્થિત છે.અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, દાવાની મિલકતમાં તેનો હિસ્સો ૬૦ ટકા હતો અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ ના સંબંધિત શેર ૨૦ ટકા હતા.

૫.૨.વધુમાં એવું જાણવા મળ્યું છે કે ૨૨.૦૪.૨૦૧૪ પર, ચાર ભાગીદારો, એટલે કે, સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી (અપીલકર્તા પેઢીના ભાગીદાર અને વહીવટકર્તા પણ) અને પ્રતિવાદી નંબર ૨,૩ અને ૪ સાથે "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" નામની પેઢીની નવી ભાગીદારીની રચના કરવામાં આવી હતી.ફરિયાદના નિવેદનો અનુસાર, ઉપરોક્ત ભાગીદારીની રચના માત્ર દાવાની મિલકત સાથે સંબંધિત પ્રોજેક્ટના હેતુ માટે કરવામાં આવી હતી અને ભાગીદારીનો કાર્યકાળ ઉપરોક્ત પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવા સુધી મર્યાદિત હતો.પેઢીના સમાવેશની તારીખે ભાગીદારો દ્વારા સમજૂતી કરાર[6] પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા, એટલે કે, ૨૨.૦૪.૨૦૧૪; અને એમઓયુમાં સંમતિ વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી કે પ્રોજેક્ટમાંથી જે આવક થઈ શકે છે તેમાંથી રૂ. ૧,૦૦,૦૦,૦૦૦ (રૂ. એક કરોડ) પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ થયા પછી ઉપાર્જિત નફા પર ૫–૧૦% સાથે સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરીને ચૂકવવામાં આવશે.અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, ઉપરોક્ત એમઓયુ એ હકીકતને સ્પષ્ટપણે સ્વીકારે છે કે એમઓયુના તમામ

6 . ટૂંકમાં, 'એમઓયુ'

પક્ષો "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" પેઢીના ભાગીદારો હતા અને તેના આધારે એમઓયુ કરવામાં આવી રહ્યો હતો.

૫.૩.અપીલકર્તાની ફરિયાદ એવી રીતે જણાવવામાં આવી છે કે ઘટનાઓના નવા વળાંકમાં, ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ પર, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ એ "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" તરીકે સમાન નામ અને શૈલી હેઠળ બીજી પેઢીની રચના કરી હતી, પરંતુ સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી અને પ્રતિવાદી નંબર ૪ ને ભાગીદારો તરીકે સામેલ કર્યા વિના.૨૩.૦૨.૨૦૧૫ પર રચાયેલી આ પેઢી અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૧ છે અને એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે તેની રચના પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ દ્વારા ગુપ્ત રીતે અને છેતરપિંડીથી કરવામાં આવી છે.વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ પેઢીની રચના કર્યાના બીજા જ દિવસે, એટલે કે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ પર, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩એ વેચાણ ખતનો અમલ કરાવ્યો હતો, જેમાં અપીલ કરનાર પેઢી શિવ ડેવલપર્સ વતી કામ કરતા સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી પાસેથી દાવો મિલકતમાં અપીલકર્તાનો ૬૦ ટકા હિસ્સો આ પેઢી અક્ષરાય ડેવલપર્સ દ્વારા ખરીદવામાં આવ્યો હતો.હજુ સુધી એવો પણ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં વેચાણની વિચારણા માટે જારી કરાયેલા ચેકનું અપમાન કરવામાં આવ્યું હતું.

પ.૪.અપીલકર્તા અનુસાર, સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી (અપીલકર્તા પેઢી વતી કાર્યરત) એ હકીકતથી અજાણ હતા કે ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ પર પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩એ પોતાના અને પ્રતિવાદી નંબર ૪ નો કોઈ ઉલ્લેખ કર્યા વિના "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" નામ હેઠળ ભાગીદારી પેઢીની નોંધણી કરાવી હતી. અને સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી સંપૂર્ણ રીતે એવી પ્રામાણિક માન્યતા હેઠળ હતા કે અપીલકર્તા પેઢીની દાવાની મિલકત તે પેઢીને વેચવામાં આવી રહી છે જેમાં તેઓ પણ ભાગીદારી ખત અને ૨૨.૦૪.૨૦૧૪ ના એમઓયુ અનુસાર ભાગીદાર હતા.

પ.૫.ઉપરોક્ત દાવાઓ સાથે, અપીલકર્તાએ આરોપ લગાવ્યો છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ એ સારી રીતે રચાયેલા કાવતરું દ્વારા અને વેચાણની વિચારણા કર્યા વિના પણ દાવાની મિલકત મેળવી છે; અને તારીખ ૨૪.૦૨.૨૦૧૫ ના વેચાણ કરારમાં સંમત થયેલી શરતો અનુસાર, જો વેચાણની વિચારણા માટે જારી કરાયેલા ચેકનું સન્માન કરવામાં ન આવ્યું હોય, તો વેચાણ કરાર રદબાતલ માનવામાં આવશે.તદનુસાર, અપીલકર્તાએ કાયમી મનાઈ હુકમ અને ૨૪.૦૨.૨૦૧૫ તારીખના વેચાણ ખતને રદબાતલ જાહેર કરવાની માંગ કરતો વિષય દાવો દાખલ કર્યો છે.

ફરિયાદને નકારી કાઢવાની અરજીઃટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટના અલગ–અલગ મંતવ્યો

૬. અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ સમન્સના જવાબમાં હાજર થયા હતા અને ૧૯૩૨ના કાયદાની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે અરજી દાખલ કરી હતી.

૬.૧.હરીફ પ્રતિવાદીઓએ ઉપરોક્ત અરજીમાં રજૂઆત કરી હતી કે વાદી–અપીલકર્તાએ ન તો તે બતાવવા માટે કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા હતા કે દાવો કરનાર પેઢી એક નોંધાયેલ ભાગીદારી પેઢી હતી અને ન તો ફરિયાદમાં તે સંબંધમાં કોઈ દાવો કરવામાં આવ્યો હતો.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રશ્નમાં વેચાણ ખત (૪/૪ ચિહ્નિત) એક નોંધાયેલ દસ્તાવેજ હતો અને તેનો અમલ સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી દ્વારા શિવ ડેવલપર્સ પેઢીના સંચાલક–ભાગીદાર તરીકે કરવામાં આવ્યો હતો.આમ પ્રતિવાદીઓએ દલીલ કરી હતી કે નોંધાયેલા વેચાણ દસ્તાવેજ સામે ઘોષણા માટેનો દાવો, જ્યારે વાદીએ નોંધાયેલ પેઢી હોવાનું દર્શાવ્યું ન હતું, ત્યારે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પ્રતિવાદીઓની દલીલ હતી કે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ના આદેશ મુજબ, વાદી, નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી હોવાથી, કોઈપણ કરાર/કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારો અંગે દાવો દાખલ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે આદેશ XXX સી. પી. સી. મુજબ, પેઢી વતી દાવો કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા દાખલ કરી શકાય છે જે પેઢીનો ભાગીદાર છે પરંતુ ફરિયાદ

દાખલ કરનાર વ્યક્તિએ તે બતાવવા માટે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા નથી કે તે આ પેઢીમાં ભાગીદાર હતો.

૬.૨.ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે આ રીતે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીનો વાદી–અપીલકર્તા દ્વારા રજૂઆતો સાથે વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો કે છેતરપિંડીના કિસ્સામાં ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ લાગુ પડતી નથી.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વાદી અક્ષરાય ડેવલપર્સ પેઢીનો ભાગીદાર રહ્યો છે અને આ ભાગીદારી પેઢી અક્ષરાય ડેવલપર્સને વિખેરી નાખવામાં આવી હોવાના કોઈ પુરાવા નથી.એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે દાવાનો વિષય છેતરપિંડી અને છેતરપિંડીના કારણે વેચાણ દસ્તાવેજ રદ કરાવવાનો હતો અને આ પ્રકારના દાવાને ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો ન હતો.આમ, વાદી–અપીલકર્તા વતી પ્રાથમિક દલીલ એ હતી કે ૧૯૩૨ના અધિનિયમની કલમ ૬૯નો પ્રતિબંધ આકર્ષાયો ન હતો કારણ કે વિષય દાવો પેઢીના વ્યવસાયને લગતા કરારમાંથી ઉદ્ભવતા કોઈપણ અધિકારના અમલીકરણ માટે ન હતો પરંતુ તે વાદીના વૈધાનિક અધિકારોના અમલીકરણ માટે હતો.એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન દાવામાં ઓર્ડર XXX સી. પી. સી. નો કોઈ પ્રતિબંધ નથી કારણ કે ભાગીદારી પેઢીના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કોઈ વિવાદ નથી અને તેઓએ ભાગીદારોના નામ જાહેર કરવા માટે પણ વિનંતી કરી નથી.વાદી–અપીલકર્તા વતી એવી

દલીલ પણ કરવામાં આવી છે કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી અરજીઓના સંબંધમાં જરૂરી પુરાવા રજૂ કરવાની જરૂર હતી અને, જેમ કે, અરજી આપેલ તબક્કે જાળવવા યોગ્ય ન હતી.

૭. તેના તારીખના ૦૭.૦૪.૨૦૧૭ આદેશમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે હરીફની રજૂઆતોની નોંધ લીધી હતી અને ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ તેમજ પક્ષો વતી ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોની પણ તપાસ કરી હતી.આ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના સિદ્ધાંતો અને હાથ પરના કેસના વાસ્તવિક પાસાઓની નોંધ લીધા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીઓ વતી વિનંતી કરવામાં આવેલી દલીલોને નકારી કાઢી હતી, અન્ય કારણોની સાથે, કારણ કે તે પ્રથમ દૃષ્ટિએ સાબિત થયું ન હતું કે વેચાણ દસ્તાવેજ (૪/૪ ચિહ્નિત) "શિવ ડેવલપર્સ" નામ દ્વારા ભાગીદારીના વ્યવસાયને લગતા સમજુતિ /કરાર સાથે સંબંધિત હતો.ટ્રાયલ કોર્ટે વાદીના કેસની વધુ નોંધ લીધી હતી કે વેચાણની વિચારણાની રકમ પ્રાપ્ત થઈ નથી અને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ની જોગવાઈઓ દ્વારા દાવો પ્રતિબંધિત કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે પેઢીના ભાગીદારો દ્વારા વેચાણની વિચારણાની રકમ પ્રાપ્ત થઈ નથી, જેમણે નોંધાયેલા દસ્તાવેજ દ્વારા મિલકત વેચી હતી અને વેચાણની વિચારણાની રકમ મેળવવાનો કાનૂની અધિકાર ધરાવે છે.ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે આદેશ XXX CPC માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ દ્વારા

દાવાને બરતરફ કરવાની કલ્પના કરવામાં આવી ન હતી. તેથી, પ્રતિંવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી અરજી ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

૮. હરીફ પ્રતિવાદીઓ (પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ અહીં) એ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પુનરાવર્તન અરજી દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકાર્યા હતા.આ પુનરાવર્તન અરજીને હાઈકોર્ટ દ્વારા વિવાદિત ચુકાદા અને ૧૫.૦૨.૨૦૧૮ ના આદેશ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

૮.૧.હરીફ પ્રતિવાદીઓ/સુધારાવાદીઓ વતી હાઈકોર્ટ સમક્ષ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તા પેઢી એક નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી હોવાથી, વેચાણના કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારના અમલીકરણ માટે આ પેઢી દ્વારા કરવામાં આવેલો વિષય દાવો સંપૂર્ણપણે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ની મર્યાદામાં હતો અને ટ્રાયલ કોર્ટે કાયદાની લાગુ જોગવાઈઓ તેમજ બંધનકર્તા નિર્ણયોમાં પ્રતિપાદિત સ્થાયી સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ કાર્યવાહી કરતી વખતે ફરિયાદને નકારી કાઢવાની અરજીને મંજૂરી ન આપવામાં ભૂલ કરી હતી.

૮.૨.તેનાથી વિપરીત, વાદી–અપીલકર્તા વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસમાં ચોક્કસ છેતરપિંડીનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે; કે

સુનીલભાઈ સોમાભાઈ અજમેરી અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ એ સ્વતંત્ર ક્ષમતામાં કરાર કર્યો હતો, જે પાછળથી, ઉપરોક્ત પ્રતિવાદીઓની રચનાના ભાગરૂપે, નોંધાયેલા વેચાણ કરારમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવ્યો હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર સુનાવણી પછી ચુકાદો આપવાની જરૂર છે અને ફરિયાદને આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) સી. પી. સી. હેઠળ નકારી શકાય નહીં.

૯. હરીફની રજૂઆતોની નોંધ લીધા પછી, ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોનો સારાંશ આપ્યો, જેમાં વેચાણ દસ્તાવેજ પર આધારિત તેના નિષ્કર્ષનો સમાવેશ થાય છે, કે પ્રશ્નમાં વ્યવહાર સ્વતંત્ર હતો અને દાવામાં કરવામાં આવેલો દાવો પેઢીના કોઈપણ વ્યવસાયિક વ્યવહાર અથવા વ્યવસાયિક વ્યવહારો સાથે સંબંધિત અથવા તેનાથી ઉદ્ભવતા કરારમાંથી ઉદ્ભવતો ન હતો.ઉચ્ચ અદાલતે વેચાણ દસ્તાવેજને કપટપૂર્ણ, ગેરકાયદેસર અને રદબાતલ જાહેર કરવા અને પ્રતિવાદીઓને દાવાની જમીન પર કોઈ પણ યોજના ચલાવવાનો કોઈ અધિકાર ન હોવાની ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલી વિનંતીઓની પણ નોંધ લીધી હતી.

૯.૧.ત્યારબાદ ઉચ્ચ અદાલતે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ સાથે વાંચેલા આદેશ XXX નિયમો ૧ અને ૨ સી. પી. સી. ના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદીઓની રજૂઆતોનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ઉપરોક્ત કલમ ૬૯નું પુનઃઉત્પાદન કરતા

પહેલા, ટ્રાયલ કોર્ટના સંબંધિત તારણોમાંથી એકનું સમર્થન નીચેની શરતોમાં નોંધ્યું હતું:–

> *"૨૩.....આ જોગવાઈના ખાલી વાંચન પર એવું લાગે છે કે વિદ્વત ટ્રાયલ ન્યાયાધીશે યોગ્ય રીતે અવલોકન કર્યું છે કે પ્રશ્નમાં વ્યવહાર વાદી પેઢીના વ્યવસાયમાંથી ઉદ્ભવતો નથી અથવા દાવો વાદી પેઢીમાંથી પેદા થતો નથી.*

૯.૨.ત્યારબાદ, ઉચ્ચ અદાલતે કલમ ૬૯ (૨) ના સંદર્ભમાં એવું માન્યું હતું કે પડકાર હેઠળનો વ્યવહાર એ ૨૪.૦૨.૨૦૧૫ તારીખનો વેચાણ દસ્તાવેજ હતો, જે વાદી, એક નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં પ્રતિવાદીઓ કે જેઓ તૃતીય–પક્ષ હતા; અને એવું માન્યું હતું કે, બિન–નોંધણીની અસરથીપેઢીની નોંધણી, દાવો જાળવવા યોગ્ય ન હોવાનું જણાયું.ઉપરોક્ત તારણો નીચે મુજબ વાંચે છે:–

> *" ૨૪.....સંબંધિત જોગવાઈઓ કે જે હાથ પરના કેસ પર અર્થઘટન કરવાની છે તે કલમ ૬૯ ની પેટા કલમ ૨ છે જે સૂચવે છે કે કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારને અમલમાં મૂકવા માટે કોઈ પણ અદાલતમાં કોઈ પેઢી દ્વારા અથવા તેના વતી કોઈ તૃતીય પક્ષ સામે કોઈ દાવો દાખલ કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે પેઢી નોંધાયેલી હોય અને દાવો કરનાર વ્યક્તિઓ પેઢીના ભાગીદારો તરીકે પેઢીના રજિસ્ટરમાં દર્શાવવામાં આવી હોય અથવા દર્શાવવામાં આવી હોય.અહીં તે કેસ છે જેમાં પડકાર હેઠળનો*

વ્યવહાર એ ૨૪.૦૨.૨૦૧૫ તારીખનો વેચાણ છે જે વાદી પેઢી દ્વારા પ્રતિવાદીઓ સામે દાખલ કરવામાં આવેલો દસ્તાવેજ છે જે તૃતીય પક્ષ છે અને નિર્વિવાદપણે વાદી પેઢી એક નોંધણી વગરની પેઢી છે, અને તેથી, બિન–નોંધણીની અસરથી, દાવો જાળવવા યોગ્ય નથી લાગતો.

૯.૩.ત્યારબાદ ઉચ્ચ અદાલતે બારમાં ટાંકવામાં આવેલા વિવિધ નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો, જેમાં પુરુષોત્તમ અને અન્ન. વિ. ના કેસનો પણ સમાવેશ થાય છે.શિવરાજ ફાઇન આર્ટ લિથો વર્ક્સ એન્ડ ઓઆરએસ., (૨૦૦૭) ૨ જી. એલ. એચ. ૪૦૬ [= (૨૦૦૭) ૧૫ એસસીસી ૫૮] માં અહેવાલ મુજબ અને તે સંદર્ભમાં, હેઠળ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:[7]–

"૩૩. બીજો નિર્ણય જે પુરુષોત્તમ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં લેવામાં આવ્યો છે અને તેનો ઉલ્લેખ કરીને એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ આ હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિમાં લાગુ થશે નહીં.જો કે, ફરીથી જો તે નિર્ણયની હકીકત જોવી હોય તો પણ ઉપરોક્ત નિર્ણયની મુખ્ય નોંધ પોતે જ સ્પષ્ટ કરે છે કે જો અમલમાં મૂકવાનો અધિકાર એવા કરારમાંથી ઉદ્ભવતો નથી કે જેમાં નોંધણી વગરની પેઢી પક્ષકાર છે અથવા નોંધણી વગરની પેઢીના વ્યવસાયના સંબંધમાં દાખલ કરવામાં આવી નથી, તો કલમ ૬૯ (૨) હેઠળનો પ્રતિબંધ લાગુ થશે નહીં.જેમ કે, તેનાથી વિપરીત, આ નિર્ણય અરજદારોને અહીં દલીલને સાબિત કરવામાં

---

7 . અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા ઉલ્લેખિત અન્ય વિવિધ નિર્ણયો પર વિસ્તૃત નથી કરી રહ્યા પરંતુ તેની અસર માટે ઉપરોક્ત ફકરો ૩૩ નું પુનઃઉત્પાદન કર્યું છે, જે પછીથી ચર્ચામાં દેખાશે.

મદદ કરે છે જેમ કે હાથ પરની કાર્યવાહીમાં જોવા મળે છે કે વાદી પેઢી દ્વારા અને તેના વતી એક વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો છે જે નિર્વિવાદપણે નોંધણી વગરની પેઢી છે અને માંગવામાં આવેલ દાવો અને રાહત તે કરારમાંથી ઉદ્ભવે છે જે દાખલ કરવામાં આવ્યો છે જેમાં નોંધણી વગરનો વાદી ખૂબ જ પક્ષકાર છે.

તેથી, તેનાથી વિપરીત, આ ચુકાદો પ્રતિવાદીની સહાય માટે નહીં આવે, કારણ કે તે ઓક્ક્સ કેસમાં, કરાર ન તો નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો કે ન તો નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા તેના વ્યવસાય દરમિયાન કરવામાં આવ્યો હતો, અને તેથી, દાવો જાળવવા યોગ્ય હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું."

૯.૪.આખરે, વિવિધ નિર્ણયોના વિશ્લેષણ પછી, ઉચ્ચ અદાલતે પુનરાવર્તન અરજીને મંજૂરી આપી અને નીચેના શબ્દોમાં વાદીના અસ્વીકારની પરિણામી અસર સાથે ટ્રાયલ કોર્ટના ૦૭.૦૪.૨૦૧૭ ના આદેશને રદ કર્યોઃ–

"૩૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયોના એકંદર વિશ્લેષણ કે જે અમલમાં મૂકવામાં આવે છે અને આ કેસના સંજોગોની નિર્વિવાદ પૃષ્ઠભૂમિએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૩૦ સાથે વાંચેલા કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) દ્વારા જે દાવાની કાર્યવાહીને ફટકો પડ્યો છે, તે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) ના ઉદ્દેશ સામે આવી બિન–જાળવણીપાત્ર કાર્યવાહીને મંજૂરી આપવાનું કોઈ કારણ નથી.આથી, કાયદાકીય જોગવાઈઓને સંપૂર્ણ અસર આપીને, અદાલતનો અભિપ્રાય માનવામાં આવે છે કે અદાલત દ્વારા ગંભીર ભૂલ અધિકારક્ષેત્ર પ્રતિબદ્ધ છે, અને જેમ કે વર્તમાન પુનરાવર્તન અરજીને મંજૂરી આપવી યોગ્ય છે, અને ૦૭.૦૪.૨૦૧૭

તારીખનો વિવાદિત આદેશ નીચે પસાર કરવામાં આવ્યો છે. વડોદરાના ૯મા વધારાના વરિષ્ઠ દીવાની ન્યાયાધીશ દ્વારા ૨૦૧૫ના વિશેષ દીવાની દાવો નંબર ૩૩૩માં ૧૧ને રદ કરવામાં આવ્યો છે અને દાવાને નકારી કાઢવાની પરિણામી અસર સાથે રદ કરવામાં આવ્યો છે."

૧૦. હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ઉપરોક્ત ચુકાદા અને ૧૫.૦૨.૨૦૧૮ ના આદેશને વાદી–અપીલકર્તા દ્વારા આ અપીલમાં પડકારવામાં આવ્યો છે.

હરીફ રજૂઆતો

૧૧. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે હાઈકોર્ટ એ વાતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે કે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) તૃતીય પક્ષો સામે નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી દ્વારા કરવામાં આવેલા તમામ દાવાઓને પ્રતિબંધિત કરતી નથી.વર્તમાન કેસના વાસ્તવિક મેટ્રિક્સમાં, દાવાને કલમ ૬૯ (૨) દ્વારા અસર થતી નથી કારણ કે કરાર પેઢીના નિયમિત વ્યવસાયિક વ્યવહારોમાં નથી; અને ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) માં વપરાયેલા "કરાર હેઠળ ઉદ્ભવતા અધિકારનો અમલ" શબ્દો માત્ર પેઢીના વ્યવસાયિક વ્યવહારોના સંદર્ભમાં કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારોને સૂચવે છે.વિદ્વાન વકીલે હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા અને અન્ન. વિ. ના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે.આનંદ કુમાર દીપક કુમાર અને અન્ય(૨૦૦૦) ૩ એસ. સી. સી. ૨૫૦ અને પુરુષોત્તમ (ઉપરોક્ત).

૧૧.૧.વિદ્વાન વકીલે ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટના સહવર્તી તારણોના સંદર્ભમાં તેમની દલીલોને પૂરક બનાવી છે કે વિચારણા હેઠળના કરાર, જેના પર દાવો કરવામાં આવ્યો છે, તે નોંધણી વગરની પેઢીના વ્યવસાય સાથે સંબંધિત ન હતો.તેથી, આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદા અનુસાર, અપીલકર્તાનો દાવો ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ પ્રતિબંધિત નથી.વિદ્વાન વકીલે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ઉચ્ચ અદાલતે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) ની મર્યાદામાં ત્રીજા પક્ષ સામે નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા કરવામાં આવેલા તમામ દાવાઓને લાવવામાં ભૂલ કરી છે.

૧૧.૨.ઉપરોક્ત ઉપરાંત, વિદ્વાન વકીલે એ વાત પર પણ ભાર મૂક્યો છે કે કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) એ હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવેલા વૈધાનિક અધિકાર અથવા સામાન્ય કાયદાના અધિકારના અમલીકરણ માટે નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી દ્વારા કરવામાં આવેલા દાવાને પ્રતિબંધિત કરતી નથી.આ સંબંધમાં, વિદ્વાન વકીલે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે વેચાણના કરારને નોંધાયેલા વેચાણ દસ્તાવેજ દ્વારા અસર થઈ હોવાથી, ઉપરોક્ત વેચાણ સામેના વળતરની ચુકવણી ન કરવાથી અપીલકર્તા પેઢીને વેચાણ દસ્તાવેજની શરતોને લાગુ

કરવાનો અધિકાર મળે છે; અને આવો અધિકાર સંપત્તિ હસ્તાંતરણ અધિનિયમ, ૧૮૮૨ હેઠળ કાયદા દ્વારા મેળવવામાં આવે છે.

૧૨. તેનાથી વિપરીત, હરીફ પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે સખત દલીલ કરી છે કે ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ તારીખનો વેચાણ દસ્તાવેજ નોંધણી વગરની પેઢીના સંચાલક–ભાગીદાર દ્વારા ચલાવવામાં આવ્યો હતો, તેની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં નહીં.પરિણામે, વેચાણ દસ્તાવેજ પેઢીના વ્યવસાય સાથે સંબંધિત હતો.આમ, વિદ્વાન વકીલે હાઈકોર્ટના નિષ્કર્ષને સમર્થન આપ્યું છે કે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) હેઠળ બાર દ્વારા દાવો કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૨.૧.હરીફ પ્રતિવાદીઓ માટેના વિદ્વાન વકીલે ઉમેશ ગોયલ વિરુદ્ધ હિમાચલ પ્રદેશ કો–ઓપરેટિવ ગ્રુપ હાઉસિંગ સોસાયટી લિમિટેડના કેસોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે:(૨૦૧૬) ૧૧ એસસીસી ૩૧૩ અને ફારૂક વિ. સંધ્યા એન્થ્રેપર કુરીશિંગલ અને અન્ય.(૨૦૧૮) ૧૨ એસ. સી. સી. ૫૮૦, નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા કોઈપણ દાવાને ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ દ્વારા ફટકો પડ્યો છે તે રજૂઆત માટે; અને જો ઉપરોક્ત દાવો એવા કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારોના અમલીકરણ માટે દાખલ કરવામાં આવે છે કે જેમાં ઉપરોક્ત નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢી એક પક્ષ છે, તો તેને બિન–જાળવણીપાત્ર ગણવામાં આવશે.

૧૨.૨.આમ, હરીફ પ્રતિવાદીઓ માટેના વિદ્વાન વકીલ દલીલ કરશે કે ઉચ્ચ અદાલતે પુનરાવર્તન અરજીને યોગ્ય રીતે મંજૂરી આપી છે અને અપીલકર્તા પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી છે.

૧૩. હરીફની રજૂઆતો પર ચિંતાપૂર્વક વિચારણા કર્યા પછી અને લાગુ કાયદાના સંદર્ભમાં રેકોર્ડની તપાસ કર્યા પછી, અમારો સ્પષ્ટ મત છે કે હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશને ટકાવી શકાતો નથી અને ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવા તરફ આકર્ષાય નહીં.

૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ અને સંબંધિત સિદ્ધાંતો

૧૪. આ બાબતમાં ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નો સાથે વ્યવહાર કરવા માટે, અમે ૧૯૩૨ના અધિનિયમની કલમ ૬૯માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓની નીચે મુજબ નોંધ લઈ શકીએ છીએઃ–

> *"૬૯. નોંધણી ન થવાની અસર.– (૧) કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અથવા આ અધિનિયમ દ્વારા આપવામાં આવેલા અધિકારને અમલમાં મૂકવા માટેનો કોઈ દાવો પેઢી સામે પેઢીમાં ભાગીદાર તરીકે દાવો કરનારી કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા અથવા તેના વતી કોઈ પણ અદાલતમાં દાખલ કરવામાં આવશે નહીં અથવા પેઢીમાં ભાગીદાર હોવાનો આરોપ ધરાવતી કોઈપણ*

વ્યક્તિ અથવા પેઢી નોંધાયેલી હોય અને દાવો કરનાર વ્યક્તિ પેઢીમાં ભાગીદાર તરીકે પેઢીના રજિસ્ટરમાં દર્શાવવામાં આવી હોય અથવા દર્શાવવામાં આવી હોય.

(૨) કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારને લાગુ કરવા માટે કોઈ પણ અદાલતમાં પેઢી દ્વારા અથવા તેના વતી કોઈ તૃતીય પક્ષ સામે કોઈ દાવો દાખલ કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે પેઢી નોંધાયેલી હોય અને દાવો કરનાર વ્યક્તિઓ પેઢીમાં ભાગીદારો તરીકે પેઢીઓના રજિસ્ટરમાં દર્શાવવામાં આવ્યા હોય અથવા દર્શાવવામાં આવ્યા હોય.(૩) પેટા–કલમ (૧) અને (૨) ની જોગવાઈઓ કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારને લાગુ કરવા માટે સેટ–ઓફ અથવા અન્ય કાર્યવાહીના દાવાને પણ લાગુ પડશે, પરંતુ તેની અસર થશે નહીં –

((ક) પેઢીના વિસર્જન માટે અથવા વિઘટિત પેઢીના ખાતાઓ માટે, અથવા વિઘટિત પેઢીની મિલકતની વસૂલાત કરવાના કોઈપણ અધિકાર અથવા સત્તાનો દાવો કરવાના કોઈપણ અધિકારનો અમલ; અથવા

(બી) પ્રેસિડેન્સી–ટાઉન ઇન્સોલ્વન્સી એક્ટ, ૧૯૦૯ (૧૯૦૯ નો ૩) અથવા પ્રોવિન્સિયલ ઇન્સોલ્વન્સી એક્ટ, ૧૯૨૦ (૧૯૨૦ નો ૫) હેઠળ નાદારી પામેલા ભાગીદારની મિલકતની વસૂલાત માટે સત્તાવાર સોંપણી કરનાર, પ્રાપ્તકર્તા અથવા અદાલતની સત્તાઓ.

(૪) આ કલમ લાગુ થશે નહીં, –

((ક) આ અધિનિયમ જે પ્રદેશોમાં લાગુ પડે છે તેમાં વ્યવસાયનું કોઈ સ્થાન ન હોય તેવી પેઢીઓ અથવા પેઢીઓમાં ભાગીદારો અથવા જેમના ઉપરોક્ત પ્રદેશોમાં વ્યવસાયના સ્થળો એવા વિસ્તારોમાં સ્થિત છે કે જ્યાં કલમ ૫૬ હેઠળ જાહેરનામા દ્વારા આ પ્રકરણ લાગુ પડતું નથી, અથવા

((ખ) પ્રેસિડેન્સી–નગરોમાં પ્રેસિડેન્સી સ્મોલ કોઝ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૧૮૮૨ (૧૮૮૨નો ૧૫) ની કલમ ૧૯માં નિર્દિષ્ટ ન હોય તેવા, અથવા પ્રેસિડેન્સી–નગરોની બહારના કોઈપણ દાવાને, જે પ્રોવિન્સિયલ સ્મોલ

કોઝ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૧૮૮૭ (૧૮૮૭નો ૯) ની બીજી અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ ન હોય તેવા દાવાને અથવા જપ્ત કરવાના દાવાને, અથવા અમલમાં મુકાયેલી કોઈપણ કાર્યવાહીને અથવા આવા કોઈ દાવાને અથવા દાવાને આનુષંગિક અથવા તેનાથી ઉદ્ભવેલી અન્ય કાર્યવાહીને."

૧૫. અમારા મતે, આ બાબતમાં ઉદ્ભવતા પ્રશ્નોના સીધા જવાબ રાપ્ટાકોસ બ્રેટ એન્ડ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગણેશ સંપત્તિઃ(૧૯૯૮) ૭ એસ. સી. સી. ૧૮૪ ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોના સંદર્ભમાં આપી શકાય છે., જે હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા અને પુરુષોત્તમ (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં આ અદાલત દ્વારા વધુ સમજાવવામાં અને લાગુ કરવામાં આવી છે.અમે હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સ્પષ્ટ રીતે ઉજાગર થયેલા સિદ્ધાંતોની નોંધ લઈ શકીએ છીએ કે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૪૯ (૨) ના અવરોધને આકર્ષવા માટે, પ્રશ્નમાં રહેલો કરાર પેઢી દ્વારા તૃતીય–પક્ષ પ્રતિવાદી સાથે કરવામાં આવેલો હોવો જોઈએ અને વાદી પેઢી દ્વારા તેના વ્યવસાયિક વ્યવહારો દરમિયાન કરવામાં આવેલો પણ હોવો જોઈએ; અને ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૪૯ (૨) નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને અવરોધે નહીં, જો તે વૈધાનિક અધિકાર અથવા સામાન્ય કાયદાના અધિકારના અમલીકરણ માટે હોય.

૧૬. ટૂંકમાં કહીએ તો, હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સંબંધિત તથ્યાત્મક પાસાઓ નીચે મુજબ હતાઃતે કેસમાં વાદીઓ દ્વારા દાવો દાખલ

કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં પ્રતિવાદીઓને ટ્રેડમાર્કનું ઉલ્લંઘન કરવાથી અને 'હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા' ટ્રેડમાર્ક/નામનો ઉપયોગ કરવાથી રોકવા માટે કાયમી મનાઈ હુકમની માંગ કરવામાં આવી હતી.બે વાદીઓ હતા, પ્રથમ મૂળચંદના ત્રણ પુત્રોની ભાગીદારી પેઢી હતી જ્યારે બીજો વાદી તેમનો ચોથો પુત્ર હતો.ઐતિહાસિક હકીકતો એ હતી કે "હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા" ના નામેનો વ્યવસાય ગંગા બિશન ઉર્ફે હલ્દીરામ દ્વારા વર્ષ ૧૯૪૧થી ચલાવવામાં આવી રહ્યો હતો.વર્ષ ૧૯૬૫માં, તેમણે તેમના બે પુત્રો મૂલચંદ, શિવ કિશન અને તેમની પુત્રવધૂ કમલા દેવી (અન્ય પુત્ર આર. એલ. અગ્રવાલની પત્ની) સાથે આ જ નામ હેઠળ વ્યવસાય ચલાવવા માટે ભાગીદારી કરી હતી.આ પેઢીને આ વેપારી નામની નોંધણી આપવામાં આવી હતી.જો કે, ૧૬.૧૧.૧૯૭૪ પર, ઉપરોક્ત ભાગીદારીનું વિસર્જન કરવામાં આવ્યું હતું અને વિસર્જન ખતની દ્રષ્ટિએ, ઉપરોક્ત ટ્રેડમાર્ક ફક્ત પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય સિવાય સમગ્ર દેશ માટે મૂળચંદના હિસ્સામાં આવી ગયો હતો, જ્યારે ઉપરોક્ત શ્રીમતી. કમલા દેવીને પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્યના ટ્રેડમાર્ક અધિકારોની માલિકી આપવામાં આવી હતી.મૂલચંદના ચાર પુત્રોએ ટ્રેડમાર્કના અનુગામી સંયુક્ત માલિકો તરીકે તેમના નામ નોંધાવ્યા હતા.તેમાંથી ત્રણ લોકોએ વર્ષ ૧૯૮૩માં ભાગીદારી (વિષય દાવામાં વાદી નંબર ૧) કરી હતી અને દિલ્હીના ચાંદની ચોક ખાતે દુકાન ચલાવી રહ્યા હતા.આ દરમિયાન, ૧૦.૧૦.૧૯૭૭ પર, ઉપરોક્ત આર. એલ. અગ્રવાલ અને તેમના પુત્રએ કલકત્તામાં તે જ ટ્રેડમાર્કની નોંધણી માટે અરજી કરી હતી,

જ્યારે તારીખ ૧૬.૧૧.૧૯૭૪ ના વિસર્જન ખતને જાહેર કર્યા વિના પોતાને તેના સંપૂર્ણ માલિકો હોવાનો દાવો કર્યો હતો.એક અશોક કુમાર, શ્રીમતીના પુત્ર. કમલા દેવીએ એક નવી પેઢીની રચના કરી અને આર્ય સમાજ રોડ, કરોલ બાગ, નવી દિલ્હી ખાતે એક દુકાન ખોલી.આપેલ સંજોગોમાં, વિષય દાવાના વાદીઓએ ઉપરોક્ત ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવાના તેમના અધિકારોનો દાવો કરતી વખતે મનાઈ હુકમ, નુકસાન અને સામગ્રીનો નાશ વગેરે માટે રાહતનો દાવો કર્યો હતો.પ્રતિવાદીઓએ દાવો દાખલ કરવાની તારીખે વાદી નંબર ૧ નોંધાયેલ ભાગીદારી પેઢી ન હોવાના કારણે દાવાને નકારી કાઢવાની માંગ કરી હતી.આ અરજી ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.તેથી, આ કેસ આ અદાલતમાં અપીલમાં હતો.ઉપરોક્ત બાબતમાં નિર્ધારણ માટે ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓ આ અદાલત દ્વારા નીચેની શરતોમાં ઘડવામાં આવ્યા હતા:–

> *"૮. ધ્યાનમાં લેવાના મુદ્દાઓ આ પ્રમાણે છે:*
> *(શું કલમ ૬૯ (૨) દાવાની તારીખે નોંધાયેલ ન હોય તેવી પેઢી દ્વારા મુકદ્દમાને પ્રતિબંધિત કરે છે કે જ્યાં કાનૂની અધિકાર તરીકે ટ્રેડમાર્કના સંદર્ભમાં કાયમી મનાઈ હુકમ અને નુકસાનીનો દાવો કરવામાં આવે છે અથવા પાસિંગ–ઓફ કાર્યવાહીને લાગુ પડતા સામાન્ય કાયદાના સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ કરીને?*
> *((૨) શું કલમ ૬૯ (૨) માં "કરારમાંથી ઉદ્ભવતા" શબ્દો માત્ર એવી પરિસ્થિતિનો સંદર્ભ આપે છે કે જ્યાં નોંધણી વગરની પેઢી તેના વ્યવસાય દરમિયાન પ્રતિવાદી સાથે પેઢી દ્વારા કરવામાં આવેલા કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારને લાગુ કરી રહી હોય અથવા કલમ ૬૯ (૨) હેઠળનો*

પ્રતિબંધ દાવાની મિલકતના હકના સ્ત્રોત તરીકે પ્રતિવાદી સાથે અસંબદ્ધ દાવામાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ કરાર સુધી લંબાવી શકાય?"

૧૬.૧.નકારાત્મકમાં પ્રથમ પ્રશ્નનો જવાબ આપતા, આ અદાલતે રાપ્ટાકોસ બ્રેટ એન્ડ કંપની લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં અગાઉના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો અને નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતોઃ–

"૯. કલમ ૬૯ (૨) એ નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને અવરોધે છે કે કેમ તે પ્રશ્ન, ભલે કાયદાકીય અધિકાર લાગુ કરવામાં આવી રહ્યો હોય અથવા તો માત્ર સામાન્ય કાયદાકીય અધિકાર લાગુ કરવામાં આવી રહ્યો હોય, તો પણ આ અદાલતમાં રાપ્ટાકાસ બ્રેટ કંપની લિમિટેડ v.ગણેશ સંપત્તિ [(૧૯૯૮) ૭ એસ. સી. સી. ૧૮૪].તે કિસ્સામાં, બેન્ચ વતી બોલતા ન્યાયાધીશ મજમુદારએ સ્પષ્ટ રીતે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે કલમ ૬૯ (૨) કાનૂની અધિકાર અથવા સામાન્ય કાયદાના અધિકારના સંદર્ભમાં નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા દાવાના અમલને રોકી શકતી નથી.તે કેસની હકીકતો પર, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે લીઝની મુદત પૂરી થયા પછી ભાડૂતને બહાર કાઢવાનો અધિકાર "કરારમાંથી ઉદ્ભવતો અધિકાર" ન હતો, પરંતુ તે મિલકત હસ્તાંતરણ અધિનિયમ હેઠળનો સામાન્ય કાયદો અધિકાર અથવા વૈધાનિક અધિકાર હતો. હકીકત એ છે કે તે કેસમાં વાદીએ લીઝ અને તેની સમાપ્તિ માટે ઉલ્લેખ કર્યો હતો, તેનાથી કોઈ ફરક પડ્યો નહીં.તેથી, આ દાવો પ્રતિબંધિત ન હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું.આપણને એવું લાગે છે કે તે કિસ્સામાં વાદીમાં લીઝના સંદર્ભને દેખીતી રીતે એક ઐતિહાસિક હકીકત તરીકે ગણવામાં આવ્યો હતો.તેથી આ કેસ સીધો છે.ઉપરોક્ત

ચુકાદાને અનુસરીને, વર્તમાન કેસમાં પણ એવું માનવું આવશ્યક છે કે જો કોઈ વૈધાનિક અધિકાર અથવા સામાન્ય કાયદાના અધિકારનો અમલ કરવામાં આવી રહ્યો હોય તો કલમ ૬૯ (૨) દ્વારા દાવો પ્રતિબંધિત નથી.

૧૧. તેવી જ રીતે, જો કાયમી મનાઈ હુકમ અથવા નુકસાનની રાહતનો દાવો નોંધાયેલા ટ્રેડમાર્ક અને તેના ઉલ્લંઘનના આધારે કરવામાં આવી રહ્યો હોય, તો દાવાને ટ્રેડ માર્ક્સ એક્ટ હેઠળ વૈધાનિક અધિકારના આધારે ગણવામાં આવે છે અને અમારા મતે, કલમ ૬૯ (૨) દ્વારા પ્રતિબંધિત નથી.

૧૨. ઉપરોક્ત કારણોસર, આ બંને પરિસ્થિતિઓમાં, અમારી સમક્ષના કેસમાં નોંધણી વગરની ભાગીદારી "કરારમાંથી ઉદ્ભવતા" કોઈપણ અધિકારને લાગુ કરતી હોવાનું કહી શકાતું નથી.તેથી મુદ્દો ૧ પ્રતિવાદી–વાદીઓની તરફેણમાં નક્કી કરવામાં આવે છે." (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૬.૨.આ અદાલતે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) માં ઉપયોગમાં લેવાતા "કરાર હેઠળ ઉદ્ભવતા અધિકારને લાગુ કરવા" શબ્દોના અવકાશ પર વધુ ખુલાસો કર્યો હતો; અને અહેવાલો અને ઉદાહરણોના વિગતવાર સર્વેક્ષણ પછી, જે ઉપરોક્ત જોગવાઈની રચના તરફ દોરી ગયા હતા અને આ મુદ્દા પર વિવિધ સત્તામંડળના સંદર્ભ પછી પણ, આ અદાલતે આ જોગવાઈના તર્ક અને ઉદ્દેશને સમજાવ્યો હતો કે તેનો હેતુ વાણિજ્યમાં એવા લોકોનું રક્ષણ કરવાનો હતો જેઓ વ્યવસાયમાં ભાગીદારી પેઢી સાથે વ્યવહાર કરે છે, કારણ કે તેઓ પેઢીના ભાગીદારો સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા તેમના નામ જાણવામાં સક્ષમ હોવા જોઈએ; અને કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ પેઢીની માલિકીની સંપત્તિના

માલિકીના સ્ત્રોત તરીકે ફરિયાદમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ અને દરેક કરાર તરફ આકર્ષાય નહીં.આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો અને સમજાવ્યું:–

"૨૩ આગળનું અને વધારાનું પણ એટલું જ મહત્વપૂર્ણ પાસું જે સ્પષ્ટ કરવું પડશે તે એ છે કે કલમ ૬૯ (૨) માં ઉલ્લેખિત નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા કરાયેલો કરાર માત્ર પેઢી દ્વારા તૃતીય–પક્ષ પ્રતિવાદી સાથે કરવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ નહીં, પરંતુ તે પણ વાદી પેઢી દ્વારા આવા તૃતીય–પક્ષ પ્રતિવાદી સાથે વાદી પેઢીના વ્યવસાયિક વ્યવહાર દરમિયાન કરવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ.

૨૪..... પ્રશ્નનો મૂળ મુદ્દો એ છે કે જ્યારે વિધાનસભાએ કલમ ૬૯ (૨) માં "કરારમાંથી ઉદ્ભવતા" શબ્દોનો ઉપયોગ કર્યો છે, ત્યારે તે નોંધણી વગરની વાદી પેઢી દ્વારા તેના પ્રતિવાદી ગ્રાહકો સાથે વ્યવસાયિક વ્યવહારો દરમિયાન કરવામાં આવેલા કરારનો ઉલ્લેખ કરે છે અને તેનો વિચાર વાણિજ્યમાં એવા લોકોનું રક્ષણ કરવાનો છે જેઓ વ્યવસાયમાં આવી ભાગીદારી પેઢી સાથે વ્યવહાર કરે છે.
આવા તૃતીય પક્ષો કે જેઓ ભાગીદારો સાથે વ્યવહાર કરે છે, તેઓ વ્યવસાયમાં તેમની સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા પેઢીના ભાગીદારોના નામ શું છે તે જાણવામાં સક્ષમ હોવા જોઈએ.

૨૫ વધુમાં, કલમ ૬૯ (૨) પેઢીની માલિકીની સંપત્તિના માલિકીના સ્ત્રોત તરીકે ફરિયાદમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ અને દરેક કરાર તરફ આકર્ષાય નહીં.જો વાદીએ આવા કરારનો ઉલ્લેખ કર્યો હોય તો તે માત્ર એક ઐતિહાસિક હકીકત તરીકે જ હોઈ શકે છે.ઉદાહરણ તરીકે, જો નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા દાખલ કરાયેલી ફરિયાદ પેઢીના માલિકીના મોટર

કારના સ્ત્રોતનો ઉલ્લેખ કરે છે અને જણાવે છે કે વાદીએ કરાર હેઠળ વિદેશી ખરીદનાર પાસેથી મોટર કાર ખરીદી અને પ્રાપ્ત કરી છે અને પ્રતિવાદીએ તેને વાદી પેઢીના કબજામાંથી અનધિકૃત રીતે દૂર કરી દીધી છે, તો તે સ્પષ્ટ છે કે દાવામાં પ્રતિવાદી સામે કબજો મેળવવા માટેની રાહત કોઈ પણ કરારમાંથી ઊભી થતી નથી જે પ્રતિવાદીએ પ્રતિવાદી સાથે વાદી પેઢીના વ્યવસાય દરમિંયાન દાખલ કરી હતી પર તુ તે પ્રતિવાદી દ્વારા વાદી પેઢીની કસ્ટડીમાંથી વાહનને કથિત રીતે અનધિકૃત રીતે દૂર કરવા પર આધારિત છે. .આવી સ્થિતિમાં, નોંધણી વગરની પેઢીએ કરાર હેઠળ કોઈ અન્ય વ્યક્તિ પાસેથી વાહન ખરીધું છે તે હકીકત વાહનના કબજા માટે પ્રતિવાદી પર દાવો કરવાના પેઢીના અધિકાર પર કોઈ અસર કરતી નથી.આ પ્રકારનો દાવો યોગ્ય રહેશે અને કલમ ૬૯ (૨) એ પ્રતિબંધ નહીં હોય, પછી ભલે તે દાવાની તારીખે પેઢી નોંધણી વગરની હોય.વર્તમાન કેસમાં સ્થિતિ અલગ નથી." (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૭. હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા (ઉપરોક્ત) માં ઉપરોક્ત નિર્ણય પર વધુ વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને પુરુષોત્તમ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતોઃ–

"૨૪. આદર સાથે, અમે હલ્દીરામ ભુજિયાવાલામાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતો સાથે સંપૂર્ણ સંમત છીએ.કલમ ૬૯ (૨) જે હેતુ હાંસલ કરવા માંગે છે અને હિતનું રક્ષણ કરવા માંગે છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, બાર આવા તૃતીય પક્ષ સાથેના વ્યવસાયિક સોદા દરમિયાન તૃતીય પક્ષ સાથે નોંધણી

વગરની પેઢી દ્વારા કરવામાં આવેલા કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારના અમલીકરણ માટેના દાવાને લાગુ થવો જોઈએ.જો અમલમાં મૂકવાનો અધિકાર એવા કરારમાંથી ઉદ્ભવતો નથી કે જેમાં નોંધણી વગરની પેઢી પક્ષકાર છે, અથવા નોંધણી વગરની પેઢીના વ્યવસાયના સંબંધમાં ત્રીજા પક્ષ સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યો નથી, તો કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ લાગુ થશે નહીં."

૧૮. હરીફ પ્રતિવાદીઓ વતી ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોમાં ઉપરોક્ત ચર્ચાની વિરુદ્ધ કંઈ જોવા મળતું નથી.ઉમેશ ગોયલ (ઉપરોક્ત) નો કેસ અનિવાર્યપણે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૩) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈના અમલ સાથે સંબંધિત છે અને મધ્યસ્થ કાર્યવાહી અને તેમાં પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદાને "અન્ય કાર્યવાહી" અભિવ્યક્તિમાં વાંચી શકાય છે કે કેમ તે પ્રશ્નના પગલે "અન્ય કાર્યવાહી" અભિવ્યક્તિનું અર્થઘટન કરે છે.આ નિર્ણય હાથ પરના પ્રશ્નો સાથે કોઈ સુસંગતતા ધરાવતો નથી.ફારૂક (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં, આ અદાલતે દાવાને સંપૂર્ણ રીતે વાંચ્યા પછી શોધી કાઢ્યું હતું કે દાવો ભાગીદારી દસ્તાવેજની કલમ ૨૫ (ડી) પર આધારિત હતો, જેમાં ખાસ રીતે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે પેઢીના કોઈ પણ ભાગીદાર પેઢીની સ્થાવર મિલકતનું હસ્તાંતરણ કરવા માટે અન્ય ભાગીદારોની લેખિત સંમતિ વિના હકદાર રહેશે નહીં.તે કિસ્સામાં, નોંધણી વગરની પેઢીના બે ભાગીદારોએ તમામ ભાગીદારોની સંમતિ વિના

પ્રતિવાદી ભાગીદાર દ્વારા કરવામા આવેલા વેચાણને રદ કરવા માટે દાવો માંડ્યો હતો.આ અદાલતને જાણવા મળ્યું કે દાવો માત્ર કહેવાતા ભાગીદારી ખતની શરતોમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારને લાગુ કરવા માટે હતો અને તેથી, તે ૧૯૩૨ના અધિનિયમની કલમ ૬૯ (૨) ના પ્રતિબંધને આકર્ષિત કરે છે.આ નિર્ણય, સંપૂર્ણપણે અલગ હકીકતની સ્થિતિ અને અલગ દાવા માટે, વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડતો નથી.

વિષયગત દાવામાં સંબંધિત સિદ્ધાંતોનો અમલ

૧૯. વર્તમાન કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, અહીંની એક નોંધપાત્ર વિશેષતા એ છે કે પ્રશ્નમાં લેવડ–દેવડ, એટલે કે, વાદી પેઢી દ્વારા હરીફ પ્રતિવાદીઓને તેના હિસ્સાનું વેચાણ તે વાદી પેઢીના વ્યવસાયમાંથી ઉદ્ભવ્યું નથી.આ તથ્યાત્મક પાસું મૂળભૂત વાદીના દાવાઓ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટના સહવર્તી તારણો દ્વારા પણ મજબૂત બને છે.જોકે ઉચ્ચ અદાલતે એ તારણને સમર્થન આપ્યું હતું કે પ્રશ્નમાં લેવડ–દેવડ વાદી પેઢીના વ્યવસાયમાંથી ઉદ્ભવી ન હતી, પરંતુ એવું લાગે છે કે આ નિર્ણાયક તારણની અસરે ઉચ્ચ અદાલતનું જરૂરી ધ્યાન ખેંચ્યું નથી.પુરુષોત્તમ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયને હાઈકોર્ટ સમક્ષ ટાંકવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ વિવાદિત ચુકાદાના ફકરા ૩૩માં તેનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે, હાઈકોર્ટે કદાચ માત્ર સંપાદકની મુખ્ય નોંધ પર જ ધ્યાન આપ્યું હતું અને કોઈ પણ સંજોગોમાં, તેમાં

ગુણોત્તર અને સિદ્ધાંતો ચૂકી ગયા હતા, જેમ કે અગાઉના નિર્ણયોના સંદર્ભમાં પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું હતું.હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા (ઉપરોક્ત) નો નિર્ણય હાઈકોર્ટના ધ્યાનમાં ગયો હોય તેવું લાગતું નથી, તેમ છતાં આ નિર્ણય ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશનો મુખ્ય આધાર બન્યો હતો.

૧૯.૧.નોંધ્યું છે તેમ, વર્તમાન કેસમાં નિર્ણાયક અને મુખ્ય પરિબળ એ છે કે પ્રશ્નમાં વેચાણ વ્યવહાર અપીલકર્તા પેઢીના વ્યવસાયમાંથી ઉદ્ભવતો નથી.સમાન રીતે નોંધપાત્ર હકીકત એ છે કે વિષય દાવો છેતરપિંડી અને ખોટી રજૂઆતના આધારે દસ્તાવેજને ટાળવાના અધિકારને લાગુ કરવા માટે છે તેમજ ઘોષણા અને મનાઈ હુકમ મેળવવાના વૈધાનિક અધિકારો પણ છે.નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે પ્રતિવાદી પેઢી "અક્ષરાય ડેવલપર્સ" (પ્રતિવાદી નંબર ૧) ની રચના પર પોતે જ વાદી–અપીલકર્તા દ્વારા સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો છે, જ્યારે આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે ૨૨.૦૪.૨૦૧૪ પર, આ પેઢીની રચના ચાર ભાગીદારો સાથે કરવામાં આવી હતી, પરંતુ પાછળથી, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ (અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩) એ અન્ય પેઢીની રચના કરી હતી, જેમાં અન્ય બેને બાજુએ મૂકીને ભાગીદાર તરીકે પોતાની સાથે જ અન્ય પેઢીની રચના કરી હતી.

૧૯.૨.અમે બંને પક્ષોના કેસની યોગ્યતાઓ પર ટિપ્પણી કરી રહ્યા નથી, પરંતુ દાવાની રૂપરેખા અને વિષયવસ્તુ પર એક નજરથી એટલું જ સ્પષ્ટ છે અને તેમાં એવી પ્રાર્થના પણ છે કે વર્તમાન દાવાને નોંધણી વગરની પેઢી દ્વારા આવો દાવો ન કહી શકાય, જે ૧૯૩૨ના કાયદાની કલમ ૬૯ (૨) ની મર્યાદાને આકર્ષિત કરશે.

૨૦. તેને અલગ રીતે કહીએ તો, સંબંધિત સિદ્ધાંતો, જ્યારે વર્તમાન કેસની હકીકતો પર લાગુ થાય છે, ત્યારે તેમાં કોઈ શંકા નથી કે પ્રશ્નમાં લેવાદેવા તે વાદી પેઢી દ્વારા તેના વ્યવસાય દરમિયાન (એટલે કે, મકાન નિર્માણ) દરમિયાન કરવામાં આવ્યો ન હતો; અને તે દાવાની મિલકતમાં પેઢીના હિસ્સાના વેચાણનો સ્વતંત્ર વ્યવહાર હતો, જે હરીફ પ્રતિવાદીઓને હતો.ઉક્ત વેચાણ વ્યવહારના સંબંધમાં કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ લાગુ પડતો નથી.તદુપરાંત, વિષય દાવાને કરારમાંથી ઉદ્ભવતા અધિકારના અમલીકરણ માટેનો દાવો ન કહી શકાય; તેના બદલે વિષય દાવો સ્પષ્ટપણે તે છે જ્યાં વાદી છેતરપિંડી અને ખોટી રજૂઆતના આક્ષેપો સાથે સામાન્ય કાયદાના ઉપાયો માંગે છે તેમજ ચોક્કસ રાહત અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં મનાઈ હુકમ અને ઘોષણાના વૈધાનિક અધિકારો તેમજ મિલકત હસ્તાંતરણ અધિનિયમ, ૧૮૮૨ (વેચાણની વિચારણાના અભાવનો આરોપ લગાવતી વખતે).તેથી, ૧૯૩૨ના અધિનિયમની કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ વર્તમાન કેસને લાગુ પડતો નથી.

<u>નિષ્કર્ષ</u>

૨૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાનું પરિણામ એ છે કે, ૧૯૩૨ના અધિનિયમની કલમ ૬૯ના હેતુ માટે, હાલનો કેસ રાપ્ટાકોસ બ્રેટ એન્ડ કંપની લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો દ્વારા સંચાલિત છે, જેમ કે હલ્દીરામ ભુજિયાવાલા (ઉપરોક્ત) માં વધુ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો છે.આથી, કલમ ૬૯ (૨) નો પ્રતિબંધ અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવા તરફ આકર્ષાય નહીં.ટ્રાયલ કોર્ટે કેસની હકીકતોની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી હતી અને હરીફ પ્રતિંવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી પાયાવિહોણી અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી હતી.હાઈકોર્ટનો વિવાદિત આદેશ લાગુ પડતા કાયદાકીય સિદ્ધાંતોને અનુરૂપ ન હોવાથી તેને રદ કરવો જરૂરી છે.

૨૨. તદનુસાર, આ અપીલને મંજૂરી છે; ૨૦૧૭ની સિવિલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નંબર ૨૪૧માં ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ૧૫.૦૨.૨૦૧૮ તારીખના વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો છે; અને ૯મા એડિશનલ સિનિયર સિવિલ જજ, વડોદરા દ્વારા ૨૦૧૫ના સ્પેશિયલ સિવિલ સ્યુટ નંબર ૩૩૩માં પસાર કરાયેલ ૦૭.૦૪.૨૦૧૭ તારીખનો

આદેશ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે.ટ્રાયલ કોર્ટ હવે કાયદા અનુસાર દાવાની સુનાવણી સાથે આગળ વધે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવશે.

અપીલને મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.